

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 24 kwietnia 1937 r.

Nr 31

Treść:

USTAWY:

Poz.:	242 —z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy	543
	243 —z dnia 14 kwietnia 1937 r. o skracaniu czasu pracy w górnictwie węglowym . . .	548
	244 —z dnia 15 kwietnia 1937 r. o zmianie ustawy z dnia 22 marca 1933 r. o przeznaczeniu wpływów z kar pieniężnych na akcję kulturalno-oświatową i opiekuńczą na rzecz robotników	549

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

Poz.:	245 —z dnia 23 kwietnia 1937 r. w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień układu między Polską a Szwajcarią w sprawie uregulowania płatności handlowych, podpisanego wraz z protokołem końcowym w Bernie dnia 31 grudnia 1936 r.	549
--------------	---	------------

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Poz.:	246 —Skarbu z dnia 15 lutego 1937 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych o klasyfikacji gruntów pod wodami . . .	554
	247 —Skarbu z dnia 19 kwietnia 1937 r. w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 27 października 1936 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła	557
	248 —Spraw Wewnętrznych z dnia 10 kwietnia 1937 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych o zmianie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października 1929 r. o regulowaniu cen przedmiotów powszedniego użytku	558
	249 —Spraw Wewnętrznych z dnia 19 kwietnia 1937 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Sprawiedliwości, Komunikacji oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie wejścia w życie przepisów o nabywaniu nieruchomości w pasie granicznym	558

242

U S T A W A

z dnia 14 kwietnia 1937 r.

o układach zbiorowych pracy.

Art. 1. (1) Układ zbiorowy pracy:

1) ustala warunki, jakim powinny odpowiadać indywidualne umowy o pracę lub umowy o naukę uczniów przemysłowych,

2) określa związane z pracą wzajemne zobowiązania stron.

(2) Postanowienia układu zbiorowego pracy nie mogą uchybiać przepisom prawa, w szczególności przepisom o ochronie pracy.

(3) Do układu zbiorowego pracy mają zastosowanie przepisy prawa cywilnego, dotyczące umów, w szczególności art. 445 kodeksu zobowiązań, chyba że ustawa niniejsza stanowi inaczej.

(4) Postanowienia umowne, wyłączające stosowanie przepisów ustawy niniejszej, są nieważne.

Art. 2. (1) Pracownikami w rozumieniu ustawy niniejszej są osoby, zatrudnione na podstawie umów o pracę lub umów o naukę zawodową, pracodawcami zaś — osoby zarówno fi-

zyczne, jak i prawne, zatrudniające tych pracowników.

(2) Ustawa niniejsza nie dotyczy następujących kategorii pracowników:

1) osób, zatrudnionych w urzędach państwowych,

2) pracowników, zatrudnionych w administracji Lasów Państwowych, w zakładach, funduszach i przedsiębiorstwach państwowych, w których stosunek pracy regulują przepisy, oparte na ustawach szczególnych; dotyczy to również przedsiębiorstw państwowych: „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” i „Polskie Koleje Państwowe”,

3) pracowników związków samorządu terytorialnego oraz ich zakładów i przedsiębiorstw, z wyjątkiem pracowników kontraktowych, zatrudnionych w zakładach i przedsiębiorstwach związków samorządowych,

4) uczniów, pracujących w warsztatach szkolnych oraz terminatorów w zakładach rzemieślniczych.

(3) Ustawa niniejsza nie dotyczy robotników, zatrudnionych w gospodarstwach rolnych, leśnych i ogrodowych oraz w przedsiębiorstwach z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, a znajdują się poza obszarami gmin miejskich.

(4) Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu określa w drodze rozporządzeń, od jakiego terminu oraz w jakim zakresie przepisy ustawy niniejszej stosują się do układów zbiorowych pracy członków załóg polskich statków handlowych morskich oraz robotników portowych w portach morskich. Do czasu wydania tych rozporządzeń pozostają w mocy przepisy dotychczasowe.

(5) Minister Opieki Społecznej i Minister Skarbu określają w drodze rozporządzenia, od jakiego terminu oraz w jakim zakresie przepisy ustawy niniejszej stosują się do układów zbiorowych pracy w zakładach pracy monopółów, pozostających w zarządzie państwowym.

Art. 3. (1) Uczestnikiem układu zbiorowego pracy jest ten, kto go zawarł lub do niego przystąpił.

(2) Układ zbiorowy pracy zawrzeć mogą ze strony pracodawców poszczególni pracodawcy lub zrzeszenie (stowarzyszenie) pracodawców, nie wyłączając cechów i związków rzemieślniczych, ze strony zaś pracowników — związki zawodowe pracownicze (stowarzyszenia) lub zrzeszenia (zespoły) takich związków (stowarzyszeń).

Art. 4. Osoby fizyczne i prawne, uprawnione w myśl przepisów ustawy niniejszej do zawierania układów zbiorowych pracy, mogą przystępować do każdego układu, za zgodą jego uczestników, należących do strony przeciwnej w rozumieniu art. 3 ust. (2).

Art. 5. (1) Układ zbiorowy pracy wiąże uczestników układu zbiorowego pracy oraz członków związków (zrzeszeń, stowarzyszeń), będących uczestnikami układu.

(2) Ponadto układ zbiorowy pracy, zarejestrowany w myśl ustawy niniejszej, wiąże pracodawcę również w stosunku do jego pozostałych pracowników (niezrzeszonych), należących do gałęzi pracy, objętych układem; pracownicy ci przyjmują na siebie obowiązki, wynikające z układu zbiorowego pracy dla pracowników zrzeszonych.

Art. 6. (1) Przejście zakładu pracy, w którym obowiązuje układ zbiorowy pracy, na inną osobę powoduje skutki, przewidziane w tym przypadku przez prawo cywilne dla stosunków, wynikających z umów o pracę.

(2) W przypadku połączenia się dwóch lub więcej związków zawodowych pracowniczych (stowarzyszeń) lub zrzeszeń takich

związków (stowarzyszeń), spośród których jeden jest uczestnikiem układu zbiorowego pracy, postanowienia układu pozostają w mocy, a prawa i obowiązki uczestnika przechodzą na związek (stowarzyszenie, zrzeszenie), powstały w wyniku tego połączenia. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej określi warunki i tryb stosowania przepisu powyższego.

Art. 7. (1) Zarejestrowany układ zbiorowy pracy wiąże od terminu w nim oznaczonego, a w braku takiego oznaczenia od dnia następującego po dacie podpisania układu.

(2) Postanowienia układu zbiorowego pracy korzystniejsze dla pracowników niż postanowienia indywidualnych umów o pracę, zastępują z mocy prawa odnośnie postanowienia tych umów; jednak postanowienia indywidualnych umów o pracę, korzystniejsze dla pracowników niż postanowienia układu zbiorowego pracy, pozostają w mocy.

(3) Postanowienia układu zbiorowego pracy mają zastosowanie do indywidualnych umów o pracę, z zastrzeżeniem przepisu ust. (2) i jeżeli w samym układzie inaczej nie postanowiono:

1) co do stosunków pracy, powstałych poprzednio — od chwili wejścia w życie układu zbiorowego pracy (ust. (1)),

2) co do stosunków pracy, powstałych w czasie obowiązywania układu zbiorowego pracy — od chwili ich powstania.

(4) Zasady, według których w myśl ust. (2) i (3) postanowienia umów indywidualnych zastępuje się postanowieniami układu zbiorowego pracy, stosuje się również w przypadku, gdy warunki umów indywidualnych są ustalone w orzeczeniach instytucji rozjemczych, działających na mocy szczególnych przepisów prawa.

Art. 8. (1) Zmiany umowy indywidualnej o pracę, wprowadzone do tej umowy przez układ zbiorowy pracy, mogą być po wygaśnięciu układu uchylone i brzmienie pierwotne umowy indywidualnej o pracę przywrócone, jednakże z zachowaniem terminów wypowiedzenia ustawowych, umownych lub zwyczajowych. Wypowiedzenie tych zmian umowy indywidualnej o pracę może być dokonane z zachowaniem określonego wyżej trybu nawet na termin wygaśnięcia układu zbiorowego pracy.

(2) Przepis ust. (1) dotyczy również umów indywidualnych o pracę, zawartych na czas oznaczony lub na czas wykonania oznaczonej pracy, przy czym w stosunku do tych umów obowiązuje termin wypowiedzenia, przewidziany dla umów indywidualnych o pracę, zawartych na czas nieoznaczony.

Art. 9. (1) Postanowienia zarejestrowanego układu zbiorowego pracy, uzasadniające potrzebę zmiany regulaminu pracy, obowiązującego w poszczególnym zakładzie pracy, uzyskują moc wiążącą po zatwierdzeniu tej zmiany przez właściwego inspektora pracy.

(2) Odmowa zatwierdzenia zmiany regulaminu pracy ulega zaskarżeniu na zasadach ogólnych.

Art. 10. Pracodawca, związany wobec tych samych pracowników kilkoma układami zbiorowymi pracy, powinien stosować układ dla pracowników najkorzystniejszy.

Art. 11. (1) W układzie zbiorowym pracy należy ustalić zakres jego mocy wiążącej, a w szczególności oznaczyć działy pracy i kategorie pracowników, których dotyczy, określić obszar jego mocy wiążącej oraz wskazać siedziby wszystkich uczestników układu.

(2) Układ zbiorowy pracy powinien być pod nieważnością zawarty na piśmie.

(3) Przystąpienie do układu nowych uczestników, przedłużenie okresu jego mocy wiążącej, wprowadzenie do niego zmian, wypowiedzenie układu zbiorowego, zapowiedzenie wygaśnięcia oraz zgodne rozwiązanie układu wymaga pod nieważnością formy piśmiennej.

Art. 12. (1) Układ zbiorowy pracy powinien być zarejestrowany przez właściwego inspektora pracy.

(2) Ponadto ujawnieniu w rejestrze podlega przystąpienie nowych uczestników do układu, przedłużenie okresu jego mocy wiążącej, zmiana treści układu lub zmiana uczestników oraz częściowe lub całkowite rozwiązanie układu.

(3) Obowiązek zgłoszenia wszelkich wpisów do rejestru ciąży na wszystkich uczestnikach układu, jednak wykonanie tego obowiązku może być w samym układzie powierzone jednemu z uczestników. W przypadku niewykonania tego obowiązku w ciągu dni 14 od daty zajścia okoliczności, podlegającej wpisowi do rejestru, na każdego uczestnika, winnego tego zaniedbania, może być przez inspektora pracy nałożona kara porządkowa w wysokości od 20 do 200 zł. Kara ta może być ponawiana. Jeżeli jeden z uczestników zgłosił wpis — uważa się obowiązek zgłoszenia za dopełniony w stosunku do wszystkich uczestników układu.

(4) Rejestry układów zbiorowych pracy są dostępne dla wszystkich. Wyciągi z rejestru wydaje się na żądanie zainteresowanych. Pierwszy wyciąg z rejestru wydaje się bezpłatnie poszczególnemu pracodawcy, który we własnym imieniu układ podpisał (art. 3) lub do układu zbiorowego pracy przystąpił (art. 4), oraz związkowi pracowników, który układ zbiorowy pracy podpisał lub do niego przystąpił. Wyciągi następne oraz odpisy układów zbiorowych pracy wydaje się za pobraniem opłaty stempowej według następujących stawek:

- 1) za stronę wyciągu lub odpisu, sporządzonego w urzędzie inspekcji pracy — 40 gr,
- 2) za stronę wyciągu lub odpisu, sporządzonego nieurzędowo, poświadczonego przez inspektora pracy — 20 gr.

(5) Przepisy szczegółowe o prowadzeniu rejestrów układów zbiorowych pracy oraz o trybie postępowania inspektora pracy, przewidzianym w art. 13, określa w drodze rozporządzenia Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 13. (1) Wpis do rejestru uważa się za dokonany, jeżeli w terminie dni czternastu od daty wniesienia podania do właściwego inspektora pracy o dokonanie wpisu inspektor pracy nie zawiadomi uczestników układu, że wpis zawieszono.

(2) Jeżeli postanowienia układu zbiorowego pracy są sprzeczne z ustawą, porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami, inspektor pracy zawieszono z urzędu wpisanie układu do rejestru i wzywa uczestników układu zbiorowego pracy do poczynienia w nim odpowiednich zmian.

(3) Jeżeli wadliwość, wskazana w ust. (2), dotyczy tylko niektórych postanowień, inspektor pracy może dokonać wpisu układu zbiorowego pracy do rejestru bez postanowień wadliwych, chyba że przypuszczać należy, iż bez tych postanowień strony nie byłyby układu zawarły.

(4) Uczestnik układu zbiorowego pracy, który żąda wpisania układu do rejestru w pełnym brzmieniu niezmiennym, może zwrócić się do inspektora pracy z żądaniem skierowania sprawy do sądu pracy lub do sądu okręgowego (art. 26 ust. (2)), właściwego z uwagi na siedzibę urzędu inspekcji pracy. Akta sprawy powinny być przekazane przez inspektora pracy sądowi w ciągu dni siedmiu.

(5) Sąd pracy (sąd okręgowy) orzeka w postępowaniu niespornym po zapoznaniu się z uzasadnieniem inspektora pracy, który odmówił wpisu układu do rejestru, oraz po wysłuchaniu uczestników układu i w ciągu siedmiu dni od daty przekazania mu sprawy wydaje ostateczną decyzję. Niestawiennictwo stron wznowionych nie wstrzymuje wydania decyzji.

(6) Przepisy ust. (1) — (5) stosuje się również przy zgłaszaniu do rejestru wszelkich zmian i uzupełnień, wprowadzanych do układów zbiorowych pracy.

Art. 14. (1) Układ zbiorowy pracy, zawarty na czas nieoznaczony, lub poszczególne postanowienia takiego układu, dotyczące pracowników fizycznych, mogą być wypowiedziane przez każdego z jego uczestników w terminie co najmniej jednomiesięcznym, dotyczące zaś pracowników umysłowych — w terminie co najmniej trzymiesięcznym.

(2) Układ zbiorowy pracy, zawarty na czas oznaczony, którego wygaśnięcie nie zostało zapowiedziane przez żadnego z uczestników na jeden miesiąc przed upływem jego terminu, uważany jest za przedłużony na czas nieoznaczony, chyba że strony postanowiły inaczej.

Art. 15. (1) Wypowiedzenie (art. 14 ust. (1)) lub zapowiedzenie wygaśnięcia (art. 14

ust. (2)) układu zbiorowego pracy przez wszystkich uczestników, stanowiących jedną stronę, powoduje po upływie okresu wypowiedzenia lub zapowiedzenia całkowite rozwiązanie układu.

(2) Wypowiedzenie lub zapowiedzenie wygaśnięcia układu zbiorowego pracy przez jednego z uczestników danej strony zwalnia od wykonywania układu zbiorowego pracy tylko tego uczestnika.

Art. 16. (1) Zwolnienie członków związku (zrzeszenia, stowarzyszenia) od wykonywania układu zbiorowego pracy następuje od dnia, w którym układ przestaje obowiązywać związek.

(2) W przypadku rozwiązania pracowniczego związku zawodowego (stowarzyszenia) przed upływem terminu mocy wiążącej układu zbiorowego pracy, układ ten obowiązuje nadal:

- 1) jeżeli układ był zawarty na czas oznaczony — aż do upływu terminu,
- 2) jeżeli układ był zawarty na czas nieoznaczony — aż do upływu okresu wypowiedzenia przez uczestników ze strony pracodawców.

(3) Wypowiedzenie układu zbiorowego pracy w przypadku, oznaczonym w ust. (2) pkt 2), powinno być wpisane do rejestru.

(4) Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, ustali tryb zawiadamiania uczestników układu zbiorowego pracy przez inspektora pracy, rejestrującego układ o rozwiązaniu związku.

Art. 17. (1) Wypowiedzenie lub zapowiedzenie wygaśnięcia układu zbiorowego pracy będzie uważane za dokonane nazajutrz po dniu, w którym inspektor pracy, rejestrujący układ zbiorowy pracy, otrzyma dowód wysłania do wszystkich uczestników pism, zawierających wypowiedzenie lub zapowiedzenie.

(2) W razie wypowiedzenia lub zapowiedzenia wygaśnięcia układu zbiorowego pracy przez jednego z uczestników, każdy z pozostałych może w ciągu siedmiu dni od daty złożenia wypowiedzenia lub zapowiedzenia inspektorowi pracy (ust. (1)) przyłączyć się do pierwszego wypowiedzenia lub zapowiedzenia na ten sam termin.

Art. 18. (1) W razie wystąpienia pracodawcy ze zrzeszenia (stowarzyszenia), które zawarło układ zbiorowy pracy, układ ten wiąże pracodawcę tak długo, jak długo jest nim związane zrzeszenie (stowarzyszenie) pracodawców, do którego pracodawca uprzednio należał.

(2) W razie rozwiązania zrzeszenia (stowarzyszenia) pracodawców, będącego uczestnikiem układu, poszczególni pracodawcy, członkowie rozwiązanego zrzeszenia, stają się samodzielnymi uczestnikami układu.

Art. 19. Układ zbiorowy pracy może być rozwiązany za zgodą wszystkich uczestników

przed terminem i bez zachowania obowiązującego okresu wypowiedzenia lub zapowiedzenia jego wygaśnięcia.

Art. 20. (1) W stosunku do układu zbiorowego pracy, zawartego na czas oznaczony, rozjemca (art. 25) może na wniosek jednego z zainteresowanych, po wysłuchaniu uczestników układu, orzec zwolnienie go od uczestnictwa w układzie przed upływem jego terminu, jeżeli według zasad dobrej wiary i po rozważeniu interesów stron uzna to za niezbędne:

- 1) z powodu wyraźnego uchybienia postanowieniom układu przez któregośkolwiek z jego uczestników, stanowiących stronę przeciwną,
- 2) z powodu znacznej zmiany ogólnych warunków gospodarczych od daty zawarcia układu, czego strony nie mogły przewidzieć.

(2) Odpis tego orzeczenia powinien być z urzędu przesłany inspektorowi pracy, który układ zarejestrował, celem ujawnienia w rejestrze.

Art. 21. (1) Jeżeli układ zbiorowy pracy posiada gospodarczo przeważające znaczenie w gałęzi pracy, objętej układem, na obszarze, dla którego układ ten został zawarty, Minister Opieki Społecznej może na wniosek jednego z uczestników układu, albo na wniosek zainteresowanego związku lub zrzeszenia (stowarzyszenia), po uprzednim podaniu tego do wiadomości zainteresowanym, nadać mu w całości lub w części w drodze zarządzenia moc powszechnie obowiązującą na całym, objętym przez układ, obszarze, lub na jego części, na której układ uzyskał przeważające znaczenie.

(2) Jeżeli chodzi o nadanie mocy powszechnie obowiązującej układowi zbiorowemu, który ma objąć przemysł: węglowy, naftowy i rafinerie naftowe, włókienniczy, hutniczy i kopalnictwo rudy, zarządzenie o nadaniu mocy powszechnie obowiązującej wydaje Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

(3) Układowi zbiorowemu pracy, który ma objąć zakłady i wytwórnie, podlegające władzom wojskowym, nadaje moc powszechnie obowiązującą Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

(4) Zarządzenie o nadaniu układowi zbiorowemu pracy mocy powszechnie obowiązującej zobowiązuje od daty jego wejścia w życie wszystkich pracodawców i pracowników do stosowania układu zbiorowego pracy do umów o pracę w gałęziach pracy i na obszarach, objętych układem.

(5) Szczegółowe przepisy o trybie postępowania przy nadawaniu mocy powszechnie obowiązującej układowi zbiorowemu pracy zostaną określone w drodze rozporządzenia z uwzględnieniem osobnych postanowień, dotyczących zakładów rzemieślniczych.

Art. 22. (1) Moc powszechnie obowiązująca układu zbiorowego pracy lub poszczególnych jego postanowień, nadana w sposób przewidziany w art. 21, ustaje:

- 1) przy układzie zbiorowym pracy na czas oznaczony — wraz z upływem terminu, na jaki był zawarty,
- 2) przy układzie zbiorowym pracy na czas nieoznaczony — w razie wypowiedzenia przez wszystkich uczestników jednej ze stron.

(2) Ponadto moc powszechnie obowiązująca układu zbiorowego pracy ustaje:

- 1) w przypadku, przewidzianym w art. 19,
- 2) w razie zwolnienia wszystkich uczestników jednej ze stron w trybie art. 20 od uczestnictwa w układzie zbiorowym pracy,
- 3) w razie nadania przez Ministra Opieki Społecznej mocy powszechnie obowiązującej późniejszemu układowi zbiorowemu pracy na obszarze i w zakresie obowiązywania poprzedniego układu zbiorowego pracy.

(3) Minister Opieki Społecznej wydaje zbiór układów zbiorowych pracy i orzeczeń rozjemczych z mocą powszechnie obowiązującą oraz związanych z tymi aktami zarządzeń i obwieszczeń; szczegółowy wykaz aktów prawnych, podlegających ogłoszeniu w tym zbiorze, ustali rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 23. Pracodawca lub pracownik, związany układem, jest odpowiedzialny tylko osobiście za szkodę, powstałą z niewykonania obowiązku, wynikającego dla niego, jako pracodawcy lub pracownika, z układu zbiorowego pracy.

Art. 24. W razie niewykonania warunków umów indywidualnych, do których stosują się postanowienia układu zbiorowego pracy, w sporze sądowym pełnomocnikiem pracownika — członka związku (stowarzyszenia) zawodowego — może być przedstawiciel związku (stowarzyszenia), upoważniony przez związek (stowarzyszenie) do występowania przed sądem.

Art. 25. (1) Rozjemcą w rozumieniu art. 20 jest sąd polubowny, ustanowiony przez uczestników układu zbiorowego pracy, lub organ, przewidziany w przepisach prawnych do rozstrzygania sporów, wynikających w związku z układami zbiorowymi pracy.

(2) Jeżeli ani przepisy prawne, ani postanowienia układu zbiorowego pracy nie przewidują rozjemcy szczególnego, uprawnienia, przewidziane w art. 20, wykonywa osobna komisja pod przewodnictwem inspektora pracy i z udziałem przedstawicieli stron, która rozstrzyga ostatecznie. Szczegółowe przepisy o składzie i trybie postępowania tej komisji

wyduje w drodze rozporządzenia Minister Opieki Społecznej.

Art. 26. (1) Układ zbiorowy pracy może poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego lub instytucji rozjemczej, powołanej przez układ, zarówno spory o wykonanie układu między jego uczestnikami, jak i spory ze stosunku pracy o wykonanie postanowień układu między poszczególnymi pracodawcami i pracownikami; w przypadkach tych stosuje się art. 37 prawa o sądach pracy.

(2) Spory między uczestnikami układu zbiorowego pracy o wykonanie układu, nie poddane pod rozstrzygnięcie polubowne w trybie, określonym w ust. (1), rozstrzygają sądy pracy, na zasadach, przewidzianych w prawie o sądach pracy, jednak bez względu na wartość przedmiotu sporu; właściwość sądu pracy określa siedziba inspektora pracy, który układ zarejestrował.

Art. 27. (1) W przypadkach, przewidzianych w art. 13 ust. (4), sąd pracy orzeka w komplecie, składającym się z przewodniczącego i dwóch ławników (art. 14 prawa o sądach pracy).

(2) W miejscowościach, w których nie ma sądu pracy, orzeka w tych sprawach właściwy sąd okręgowy w składzie 3 sędziów; jeżeli jednak w okręgu tego sądu okręgowego znajduje się sąd pracy — orzeka sąd okręgowy w składzie jednego sędziego i 2 ławników — pracodawcy i pracownika (art. 14 prawa o sądach pracy).

Art. 28. Do czasu wydania przepisów, normujących zawieranie układów zbiorowych pracy dla robotników rolnych, wyłączenie, zawarte w art. 2 ust. (3) ustawy niniejszej, obejmuje:

- 1) na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, lubelskiego, kieleckiego, białostockiego, wileńskiego, nowogrodzkiego, poleskiego, wołyńskiego, krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego i cieszyńskiej części województwa śląskiego — robotników rolnych, których dotyczy ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 90, poz. 706) w brzmieniu obowiązującym,
- 2) na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego — robotników rolnych, których dotyczy rozporządzenie z dnia 15 czerwca 1919 r. o urządzeniu inspektoratu pracy w rolnictwie i o załatwianiu zatargów pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Tygodnik Urzędowy Komisariatu Naczelnej Rady Ludowej z r. 1919 Nr 31, poz. 98).

Art. 29. Umowy zbiorowe pracy, zawarte na podstawie rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. (Dz. Ust. Rzeszy, str. 1456), oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej o nadaniu mocy powszechnie obowiązującej umowom zbiorowym pracy, wydane na podstawie tegoż rozporządzenia, tudzież orzeczenia komisji rozjemczych, przewidzianych w rozporządzeniu z dnia 23 grudnia 1918 r. (Dz. U. Rzeszy, str. 1456), lub też powołanych w myśl art. 9 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 90, poz. 706) i ustawy z dnia 23 stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 53) do ustalania warunków pracy i płacy dla dozorców domowych, zachowują moc obowiązującą i pociągają skutki prawne, przewidziane w odpowiednich przepisach, aż do czasu ich wygaśnięcia.

Art. 30. (1) Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc wszelkie przepisy, dotyczące spraw, unormowanych ustawą niniejszą. W szczególności traci moc rozdział I rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. U. Rzeszy, str. 1456) z zastrzeżeniem, zawartym w ust. (2).

(2) Przepisy rozporządzenia, wymienione go w ust. (1), zachowują moc na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego w zakresie umów zbiorowych, normujących warunki

pracy robotników rolnych w rozumieniu art. 2, ust. (3).

(3) Przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 1920 r. o rozszerzeniu działania przepisów ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi na zatargi zbiorowe między właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 53) — nie mają zastosowania w zakresie umów zbiorowych pracy pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi; w tym zakresie stosuje się przepisy ustawy niniejszej.

(4) W art. 142 pkt 12) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z r. 1935 Nr 64, poz. 404) po wyrazach: „tyczących się umów zbiorowych” dodaje się wyrazy: „lub układów zbiorowych pracy”.

Art. 31. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 32. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r., na obszarze zaś województwa śląskiego — z chwilą wyrażenia zgody przez sejm śląski.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów: *Sławoj Składkowski*
Minister Opieki Społecznej:
Marian Zyndram-Kościałkowski

243

U S T A W A

z dnia 14 kwietnia 1937 r.

o skracaniu czasu pracy w górnictwie węglowym.

Art. 1. Rada Ministrów może w drodze rozporządzeń, wydawanych na wniosek Ministra Opieki Społecznej, zgłoszony po zasięgnięciu opinii izb przemysłowo-handlowych oraz organizacji zawodowych pracowników i pracodawców, nakazać skracanie czasu pracy w górnictwie węglowym w dniu lub w tygodniu w stosunku do norm, ustalonych w przepisach o czasie pracy.

Art. 2. Rozporządzenia, wymienione w art. 1, będą wydawane na określony przeciąg czasu i mogą dotyczyć wszystkich lub niektórych kategorii pracowników, zatrudnionych w górnictwie węglowym, oraz rozciągać się na obszar całego Państwa lub na obszary poszczególnych okręgów administracyjnych.

Art. 3. (1) Winny przekroczenia przepisów rozporządzeń, wydanych na podstawie art. 1, będzie karany za pierwszym razem grzywną od 200 zł do 1000 zł lub aresztem do 3 miesięcy,

w razie zaś powtórzenia przekroczenia — aresztem na czas od 2 tygodni do 3 miesięcy.

(2) Do orzekania o czynach, przewidzianych w ust. (1), powołany jest właściwy inspektor pracy.

Art. 4. (1) W przypadku, gdy zakładem pracy nie zarządza osobiście właściciel, za przekroczenie przepisów rozporządzeń, wydanych na podstawie art. 1, odpowiedzialny jest kierownik zakładu pracy.

(2) Właściciel jest odpowiedzialny na równi z kierownikiem, jeżeli przekroczenie przepisów rozporządzeń, wydanych na podstawie art. 1, popełniono za jego wiedzą, bądź gdy właściciel nie dobrał odpowiedniego kierownika.

(3) W przypadku, gdy właściciel zakładu pracy nie wyznaczył kierownika zakładu pracy, odpowiedzialny jest właściciel zakładu pracy.

(4) Jeżeli właścicielem zakładu pracy jest osoba prawna, odpowiedzialne są osoby, powo-